

Čís. 833.

Nezpůsobilostí míní § 1315 obč. zák. vlastnost trvalou. Ojedinelý případ hrubé nedbalosti, zvláště udál-li se za okolností mimořádných, nestačí.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1920, Rv I 631/20.)

Žalobce utrpěl úraz tím, že koně, zapřažené do vozu žalovaného a řízené jeho kočím, uleknuvše se vozu elektrické dráhy, se splášili a narazili na vůz žalobcův, a domáhal se náhrady škody jednak na majiteli povozu, jednak na kočím. Procesní soud první stolice uznal nárok po právu pouze proti kočímu, odvolací soud též proti majiteli povozu. **Důvody:** Dle § 1315 obč. zák. ve znění třetí dílčí novely ručí ten, kdo používá nezpůsobilé osoby k obstarávání svých záležitostí, vůbec za škodu, kterou tato osoba v této vlastnosti způsobila třetímu. Podle sdělení min. sprav. ve věstníku ze dne 22. března 1916 na stránce 119 zůstala III. dílčí novela ručení v zájmu obchodu potud, že zaměstnavatel ručí za nezpůsobilost osoby, jejíchž služeb používá, i v tom případě, když mu tato nezpůsobilost nebyla nebo nemusela být známa v době zjednání této osoby, a ručí i v tom případě, když nestihá žádné zavinění ani pomocnou osobu při jednání, jež způsobilo škodu, ani zaměstnavatele při výběru, z jednání této osoby, jen když škoda byla způsobena »v této vlastnosti«, t. j. při výkonu pro zaměstnavatele a nikoliv pouze u příležitosti tohoto výkonu a když příčinou škody jest nezpůsobilost osoby, když tedy nastala škoda tímto nedostatkem způsobilosti. Že druhý žalovaný, jak se ukázalo, jest nezpůsobilým a že žalobcova škoda vznikla pouze tímto nedostatkem způsobilosti druhého žalovaného, k řízení mladých koní ve chvíli, kdy se setkali s motorovým vozem elektrické dráhy pouliční, usoudil první soud právem z prokázaných okolností. Pak ale měl mimo druhého žalovaného podle § 1315 obč. zák. uznati, že také první žalovaný ručí žalobci za škodu, která mu tím vzešla.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Soud odvolací neprávem pokládá druhého žalovaného za nezpůsobilého ve smyslu § 1315 obč. zák., neboť ze skutkových zjištění soudu procesního první stolice, jež soud odvolací beze změny převzal, nic nevysvítá, z čeho by mohlo býti usuzováno na takovou nezpůsobilost druhého žalovaného. Dne 11. dubna 1919 dopustil se ovšem hrubé nedbalosti jako kočí, ale byl to jediný zjištěný případ a stal se za okolností mimořádných; nezpůsobilostí dle § 1315 obč. zák. sluší však rozuměti trvalou vlastnost zřízencovu, záležející buď v nedostatku potřebných znalostí praktických, nebo ve vadnosti povahy, následkem kteréžto vlastnosti zřízenec jest neschopen, obstarávati práce, k nimž jest ustanoven.

Čís. 834.

Podpis všech tří svědků s dodatkem jako svědek poslední vůle je podmínkou platnosti posledního pořízení.

O neplatnosti poslední vůle rozhoduje se vždy v řízení sporném, nechťsi vytýká se neplatnost pro nedostatek obřadných náležitostí, či z jiného důvodu.

Ve sporu lze uplatňovati neplatnost posledního pořizení i z jiných ještě důvodů, než uplatňovány byly v řízení pozůstalostním.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1920, Rv I 636/20.)

V pozůstalostním řízení vytkla zákonná dědička závěti zcela povšechně, že není jistých předpokladů pro její platnost, načež ji pozůstalostní soud poukázal na pořad práva. V řízení před procesním soudem první stolice uplatňovala pak žalobkyně mimo jiné, že svědkové nepodepsali se na závěti jako svědkové poslední vůle, z kteréhožto důvodu soud první stolice též žalobě vyhověl a prohlásil závěť neplatnou. Odvolací soud rozsudek potvrdil. **Důvody:** Odvolání spatřuje zmatečnost řízení v tom, že první soud vyslovil neplatnost poslední vůle pro vady, jež nebyly uplatňovány ani při projednávání pozůstalosti, ani až do podání znaleckého posudku, a přímo do očí bijí, že totiž svědkové nepodepsali poslední vůli s dodatkem »jako svědkové testamentní«. V tomto směru sluší k tomu poukázati, že žalobkyně při projednání pozůstalosti povšechně vytkla, že není tu jistých předpokladů pro platnost závěti, že dále usnesení pozůstalostního soudu podle § 126 nesp. říz. přikazuje pouze žalobkyni roli žalobní, aniž se vyslovilo o pravosti nebo platnosti závěti. § 126 nesp. říz. neobsahuje ustanovení, že pouze rozhodnutí o vnitřních vadách posledních pořizení náležejí na pořad práva, naproti tomu rozhodnutí o vadách vnějších že příslušejí soudci projednávajícímu; třeba tudíž straně, jež byla odkázána na pořad práva, přiznati právo, by brala ve sporu závěť v odpor z kterýchkoliv důvodů, neboť zákon, obzvláště § 126 nesp. říz. neobsahuje v tomto směru žádného omezení. Nebylo proto lze spatřovati zmatečnost podle § 477 čís. 6 c. ř. s. v tom, že první soud vyslovil neplatnost závěti z toho důvodu, že svědkové závěti ji vadně podepsali. Právní moc usnesení pozůstalostního soudu nepřekážela přezkoumání závěti, pokud jde o vnější vady tím méně, že toto usnesení, jak svrchu uvedeno, rozhoduje pouze o tom, které ze sporných stran přísluší úloha žalobce. Ani po stránce právní nebyla věc posouzena nesp. říz. Právnem shledal první soud neplatnost poslední vůle v tom, že závěť, již zůstavitelka sama podepsala, byla podepsána třemi svědky bez dodatku poukazujícího k jejich vlastnosti jako svědků poslední vůle. Novelovaný § 579 obč. zák. obsahuje proti dřívějšímu znění tohoto § kategorické ustanovení, že svědkové »musí« podepsati poslední vůli s dodatkem, poukazujícím k jejich vlastnosti jako svědků. Třeba tudíž ve smyslu § 601 obč. zák. míti za to, že opomenutí tohoto výslovného formálního předpisu má za následek neplatnost posledního pořizení.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Zmatečnost podle § 477 čís. 6 a § 503 čís. 1 c. ř. s. spatřuje žalovaná v tom, že odvolací soud rozsudkem v odpor vzatým rozhodl o věci, jež dle jejího mínění nenáleží na pořad práva a o níž mělo, jak ona tvrdí, býti

rozhodnuto v řízení pozůstalostním, tedy v řízení mimosporném. Mínění dovolatelčino, že o dotyčné právní otázce může býti rozhodnuto pouze v nesporném řízení soudcem, pozůstalost projednávajícím, a nikoli pořadem práva, jest mylné, neboť podle § 1 cís. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. řízení mimosporné jest přípustno jen potud, pokud zákony to nařizují, v žádném zákoně však není vysloveno, že v mimosporném řízení má býti rozhodováno o oné otázce; naopak podle §§ 123, 125 a 126 uvedeného cís. patentu z roku 1854 pozůstalostní soudce jest v případě dědických přihlášek, zakládajících se na testamentech a odporujících sobě, povinen, odkázati toho kterého účastníka na pořad práva bez ohledu na to, zdali neplatnost poslední vůle uplatňována jest z důvodu věcného nebo formálního. Dovolání žalované z důvodů § 503 čís. 1 a 4, správně jen z důvodu zmatečnosti podle § 503 čís. 1 c. ř. s. a § 477 čís. 6 c. ř. s., je tudíž neoprávněno také, pokud žalovaná brojí proti tomu, že soud odvolací rozsudkem v odpor vzatým rozhodl o otázce neplatnosti závěti pro formální vadu, záležející v tom, že podpisy svědků na závěti nevyhovují předpisu § 579 obč. zák. Žalobkyně ovšem neuplatňovala hned v žalobě, že poslední vůle není opatřena podpisy svědků podle § 579 obč. zák., ale učinila tak později a to ještě před ukončením ústního přelíčení v prvé stolici a tato změna žaloby byla připuštěna. Dovolatelka tvrdí, že žalobkyně při projednávání pozůstalosti zastupovala jen stanovisko, že poslední pořizení neplatno jest proto, poněvadž zůstavitelka v době zřízení jeho nebyla úplně při smyslech; ale tomu tak není, neboť podle spisů pozůstalostních žalobkyně výslovně prohlásila při projednávání pozůstalosti, že tu asi není jistých předpokladů pro platnost závěti. Ostatně není samo sebou nepřipustno, uplatňovati ve sporu důvod neplatnosti závěti, který při projednávání pozůstalosti uplatňován nebyl; vždyť podle prvé věty § 823 obč. zák. může i po vydání odevzdací listiny osoba, která tvrdí, že má lepší nebo rovné dědické právo, vystoupiti proti držiteli pozůstalosti žalobou o její vydání nebo rozdělení. Pokud konečně žalovaná spatřuje dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. v tom, že soud odvolací prohlásil poslední vůli vadnou vzhledem k ustanovení § 579 a tedy podle § 601 obč. zák. neplatnou, sluší mínění soudu odvolacího prohlásiti správným a náležitě odůvodněným. Dle §§ 579 a 601 obč. zák. totiž musí tři svědkové podepsati se jako svědci poslední vůle, sice závěť jest neplatna. V poslední větě závěti jest zmínka jen o podpisu dvou dožádaných svědků a podepsány jsou sice tři osoby, ale bez jakéhokoli dodatku; i kdyby tedy mělo se za to, že dvě z nich podepsaly se jako svědkové poslední vůle ve smyslu oné poslední závěti, nelze to nikterak předpokládati o osobě třetí.

Čís. 835.

Obnova pachtu (zákon ze dne 30. října 1919, čís. 593 sb. z. a n.).

Kratší lhůty § 575 c. ř. s. platí i ve sporech o žalobě drobného pachtýře proti propachtovateli na odevzdání pozemku na prodlouženou dobu pachtovní.

(Rozh. ze dne 28. prosince 1920, Rv I 795/20.)